

Forum Ecclesiasticum

In Quo Jus Canonicum Universum, Librorum Ac Titulorum Ordine Per Quæstiones Et Responsa, Tam Canonistarum Veterum & Recentiorum, quàm Legistarum, in iis, quæ Utrique Juri, Canonico Et Civili Communia Sunt, Authoritate stabilita, Methodo clara & facili explanantur

Leuren, Peter

Moguntiae, 1719

Quæst. 6. Habitus Clericalis quis seu qualis sit.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73957](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73957)

ponorias. Tertio, ut avaritiam vel maxime fugiant, utpote radicem malorum omnium *Can. honorum. dist. 47.* & quã vix ullum vitium aliud honestatem status clericalis magis infamat & commaculat. Zoëf. *ad b. t. num. 7.* Engels. *num. 13.* Wiestner. *num. 42.* idque quia clerici in sortem Domini vocati; dum ex redditibus ecclesiasticis, vel saltem ex bonis patrimonialibus, ad quã fuerunt ordinati Ordinibus majoribus habent, unde honestè vivant, his contenti esse debeant. Unde jam etiam, ut eò magis removeantur à detestando hoc avaritiã vitio, plura per SS. Canones iis speciatim prohibentur. V. g. omnis negotiatio secularis. *c. fin. h. t. c. secundum. ne clerici vel monachi.* de quo paulò post fusiùs. Auri argentique Alchimici confectio & usus. *Extravag. spondent. inter comm. de crim. falsi.* Lufus alearum *c. clerici. h. t. Concil. Trident. Sess. 22. c. 1. de reform.* & hinc specialiter in *c. cum ab omni h. t.* inhibetur, ut Judices à Sede Apostolica delegati præter expensas victualium non accipiant decimam vel aliam partem litis, non obstante consuetudine Judicum secularium. Neque paciscantur cum litigantibus de salario &c. Cujus Cap. fusiorem explicationem vide apud Pirh. *h. t. à num. 6.* Ubi etiam hoc assignat discrimen inter Judicem secularem & ecclesiasticum, quòd ille, si in causis civilibus pro sententia ferenda accipiat munus tanquam pretium & mercedem, peccet contra justitiam, & teneatur ad restituendum; ecclesiasticus insuper committat Simoniam, si pro sententia in causa ecclesiastica seu spirituali accipiat quid temporale tanquam pretium. vide quoque de his Wiestner. *ad h. t. num. 42.* & me *ad l. 1. decretal. quest. 903. num. 4.* Ad hanc quoque externam vitæ honestatem spectat, quod monet Trid. *loc. cit.* his verbis: *cum à rebus seculi in altiore loco sublato locum conspiciantur, decet omnino clericos in sortem Domini vocatos vitam moresque suos omnes componere, ut habitu, gestu, incessu, sermone aliisque omnibus rebus nihil nisi grave, moderatum, ac religione plenum præse ferant, levitia etiam delicta, quæ in ipsis maxima essent, effugiant, ut eorum actiones sanctis afferant venerationem &c.*

Quest. 6. Habitus clericalis quis seu qualis sit?

Resp. Tametsi Trid. *Sess. 24. c. 6. de reform.* in genere præscribat clericis, ut vestes Ordini & statui eorum congruentes deferant, ut per decentiam habitus extrinseci morum honestatem. Tametsi etiam *Can. penult. dist. 23.* & à Sixto V. in *constit. que incipit: cum Sacro-Sanctum.* Clerici habentes beneficium jubeantur deferre vestes talaris (quales adhuc ex æquitate judicari illas, quæ ex consuetudine locorum sunt decentes, etsi non defluant ad talos aut pedes, ait Garc. *de benef. p. 2. c. 1.*) & C. de Luc. *ad Trid. d. 24. n. 22. & 23.* dicat, vestem clericalem propriè esse illam, quæ inter genua & talos dependet, & in civitatibus & locis ubi decorè vivitur, vestes clericales sint longæ ultra talos, in locis autem obscuris vix ad genua descendant; specialem tamen & determinatum clericis secularibus habitum nullibi SS. Canones præscribunt unde is censetur decens habitus clericalis, quo probi clerici juxta consuetudinem

R. P. Leur. Jur. Can. Lib. III.

provinciarum locorumque, in quibus degunt, utuntur. Abb. in *c. clerici. h. t. num. 17.* Bellet. *de discipl. clericor. p. 1. §. 16. num. 12.* Barbof. *jur. eccles. c. 40. num. 20.* Sanch. *consil. mor. l. 7. c. 1. du. 49. num. 2.* & ut inquit Clarus in *pract. crim. l. 5. §. fin. quest. 36. num. 14.* Ille censetur habitus clericalis, ex quo quis visus in populo, prima statim facie judicatur clericus, non laicus. Nihilominus SS. Canones passim clericis non tantum in genere, sed & in specie variis habitibus, utpote vel modestiam, vel etiam decorem clericalis ordinis, tum ratione coloris, tum ratione formæ dedecentibus interdicit. Et quò ad colorem quidem, vestibus rubeis & viridibus illis interdictum. *c. clerici officia. h. t. & Clem. 2. eod.* Exceptis tamen Cardinalibus non assumptis ex Ordine aliquo religioso, quibus præter Galerum rubeum usus purpuræ concessus ab Innoc. IV. in Concilio Lugdunensi, ut ex Platina *Piaces. pr. episc. p. 2. c. 3. a. 2. num. 29.* & Episcopis quibus ut Barbof. *jur. eccl. l. 1. c. 40. num. 22.* apud Reiffenstuel. *h. t. n. 102.* permissus color viridis, ut apparet passim in Spiribus Pileorum eorum, dum alius eorum habitus ordinarius est violaceus; uti etiam Canonicos simplices habitum domesticum & quotidianum brevioris coloris violatii deferre in locis pluribus fert consuetudo. & sic in specie ait Pirh. *h. t. n. 16.* non licere clericis, præsertim beneficiatis uti publicè caligis rubeis & viridibus sic quoque *Clem. 2. h. t.* prohibitum clericis beneficiatis publicè (secus privatum in domo sua, ut Gloss. in *cir. clem. v. publicè*) veste virgata seu partita (hoc est, habente diversos colores intextos, vel artificiosè inductos ipsi panno, ut eum Gloss. in *cir. Clem. v. partita.* Barbof. *ibid. n. 2.* Bonacin. *Tom. 3. de cens. d. 3. q. 6. p. 6. n. 1.* Pirh. *h. t. num. 16.*) & quidem sub suspensione à perceptione fructuum ipso jure incurrenda, si eà per sex menses utantur. Gloss. *cit. v. beneficiorum.* Pirh. *loc. cit.* Et si non sint beneficiati constituti tamen in sacris, sub inhabilitate ad beneficium eo ipso incurrenda. Idem est de aliis clericis, nec beneficiatis nec constitutis in sacris; si taliter varietatè coloratas deferant simul cum tonsura clericali, secus, si absque ea. Gloss. *cit. v. & tonsura.* Plura alia circa habitum clericalem statuta hac *Clem. & ampliata à Trid. Sess. 14. c. 6.* vide apud Pirh. *l. c.* Quod spectat ad formam habitus clericalis, prohibitum est clericis, ne utantur vestibus fucatis cum scissuris vel diffusulatis, superfluitatem, pompam & vanam jactantiam præferentibus *Can. præcipimus. 21. quest. 4. cir. c. clerici officia. & cir. Clem. 2.* Item ead. *Clem.* est prohibitum clericis, ut non utantur epithogio (quod est genus Pallii, quod supra togam ferebatur, ut Calepin. ex Quintiliano. *l. 1. c. 5.*) seu tabardo fodorato (hoc est, suffulto panno serico aliavere) usque ad oram, quod simul ita est breve, ut interior vestis notabiliter videatur. Huc etiam spectat, quod inhibetur *eod. c. clerici.* ne utantur frænis, sellis petoralibus, calcaribus deauratis, fibulas non ferant, nec corrigias auro vel argento exornatas, nec etiam annulos aureos, nisi sint in ecclesiastici officii dignitate constituti, ut dicitur *c. penult. h. t.* quod ipsum de facultate gestandi annulos etsi plerique extendant ad Clericos Doctores. Arg. *Clem. 2. de Magistr.* cum annulus sit unum ex insignibus, quibus inaugurantur, Pirh. tamen *h. t. n. 18.* ait, contrarium colligi ex *cir. c. penult.* dum ibi prohibetur, ne annuli aurei ferantur à clericis, nisi ex

officii dignitate iis competat; Doctoratus autem in Ecclesia honor sit, non dignitas, nisi late; dum dignitas ecclesiastica proprie talis adjunctam habeat aliquam superioritatem aut jurisdictionem, vel saltem administrationem rerum ecclesiasticarum, qualem non habet Doctor. Et qualem superioritatem aut jurisdictionem in Studiosos quia habent Professores in Academicis, eos ab hac prohibitione excipiendos videri, ait Pirh. l. c.

Quest. 7. Tonsura clericalis qualis esse debeat?

R Esp. Tonsuram clericalem essentiale & potissimum esse in habitu clericali, & reliqua seu vestes non nisi concomitantia, & veluti extrinsecè connexa cum statu clericali ait Sanch. *consil. mor. l. 7. c. 1. du. 49. num. 1.* citato Cajetan. in *sum. v. clericorum peccata.* eamque rem antiquissimam esse, & à S. Petro originem duxisse, unà cum pluribus mysticis significationibus, ostendit Laym. *Th. mor. l. 5. tr. 9. c. 12. num. 1.* Olim erat talis, qualis modò est monachorum, ut patet ex verbis *Concil. 4. Tolet. c. 4. Tom. 2. Concilior.* ubi dicitur: *omnes Clerici vel Lectores, Levita & Sacerdotes, de ronso superius capite, inferius solum circuli coronam relinquunt &c.* vide Laym. *loc. cit.* Tractu tamen temporis introductum, & hodie ab Ecclesia generaliter receptum, ut antiquà illà formà tonsuræ relicta monachis clerici saeculares solummodo circulum aliquem modicum in superiore parte capitis abrasum gerant. Et quidem clerici minorum Ordinum minorem, Sacerdotes majorem, & adhuc ampliorem Episcopi, Papà etiamnum adhuc retinente formam antiquam à primordiis Ecclesiae usitatam. Fuisse tamen etiam jam olim in aliquibus locis eandem coronæ clericalem minoris formam, patet ex verbis, quæ *Concil. Tolet. adjicit: non sicut hucusque in Gallia parvibus facere lectores videntur, qui prolixis, ut laici, comis in solo capitis apice modicum circulum tendunt &c.* Ad tonsuram quoque clericalem spectat, non nutrire comam & barbam, uti hæc nutritio prohibetur clericis pluribus SS. Canonibus. *Can. penult. dist. 23.* ubi jubentur non nisi attonso capite, patientibus auribus ministrare. *c. clericus 7. h. t.* ubi etiam invitati à suis Archidiaconis tonderi jubentur. *c. si quis ex clericis. & can. si quis 23. dist. 23.* ubi: *si quis ex clericis comam nutriat, anathema sit.* (hoc est, sit, non quidem ipso jure excommunicatus, sed excommunicandus per sententiam, ut cum *Gloss. in c. si quis ex clericis. Abb. ibidem num. 1. Barbof. num. 2. & 5. Pirh. h. t. num. 21.*) si nimirum generaliter vel specialiter monitus in nutrienda coma perseveret. *Gloss. cit. v. in casu.* Ex qua pœnæ gravitate colligunt AA. talem peccare mortaliter, dum ea non nisi ob peccatum mortale imponi solet. *Abb. loc. cit. Sayr. cla. reg. l. 3. c. 7. num. 23.* quem citat & sequitur *Reiffenstuel. h. t. num. 88.* Quod ipsum tamen rectius limitant Laym. *loc. cit. num. 3.* Pirh. *num. 21. &c.* & alii apud illos (qui tamen loquuntur potius de non delatione tonsuræ seu coronæ clericalem, quàm de nutritione cæteræ comæ) ita ut ea non delatio tonsuræ seclusa contumacia & contemptu peccatum grave non sit, nisi spectatis circumstantiis personæ, loci, temporis diuturnitate neglectis tonsuræ (idem est de cæterò habitu cle-

ricali) notabiliter repugnet honestati & bono exemplo clericorum ob quam tonsura & habitus ille lege ecclesiastica præscriptus. De cæterò, quod spectat ad nutritionem comæ & barbæ, rigori dictarum constitutionum cum tempore contrariè consuetudine quam plurimum derogatum, ita, ut etiam si capilli aures tegant, & barba etiam prolixior geratur, modò non excessivè nutriantur, & corona clericalis appareat, clerici adhuc in pluribus locis decenter incedere censentur. Unde etiam excusari potest praxis & consuetudo quorundam clericorum gestandi comam fictitiam, modò non sit prolixior, aut vanè ad ostentationem pompamque concinnata vanam gloriam spiret, & deferatur ex causa aliqua rationabili v. g. ob debilitatem capitis. Nequaquam tamen dicendum, obtinuisse consuetudinem cum tali capillitia celebrandi missas, dum non nisi à Sede Apostolica dispensatio ad hoc concedi possit, ut censuit S. Rituum Congregatio. *31. Jan. & 24. April. anno 1626.* & novissimè Innocent. XII. decreto suo per Nuncios suos moneri voluerit locorum Ordinarios, ut contra abusum celebrandi cum coma fictitia congrua adhibeant remedia.

Quest. 8. Ad vestem & tonsuram clericalem deferendam an & qua obligatione obligentur clerici majorum Ordinum, & in minoribus constituti, habentes beneficium?

R Esp. primò: Clerici omnes sacris seu majoribus Ordinibus initiati, etiam si beneficium ecclesiasticum non habeant, uti & clerici primà tantum tonsurà, aut etiam minoribus solum initiati, si dignitatem, personatum, officium vel beneficium ecclesiasticum qualecunque obtineant, vestem, coronam ac tonsuram ordini suo congruentem sub gravissimis pœnis deferre tenentur, ut constat ex *c. clericus. h. t. Clem. 2. h. t. & ex Trident. Sess. 14. c. 6. de reform.* quod ipsum extendit Sixtus V. in motu suo proprio ad habentes jus ad quodcunque beneficium.

2. Resp. Ad deferendum habitum & tonsuram clericalem teneri clericos minorum Ordinum habentes beneficium sub peccato mortali, uti id probatur ex gravitate pœnarum, sub quibus id prohibetur. tenetque Sanch. *consil. mor. l. 7. c. 1. du. 49. num. 11.* cum Sylv. *v. clericus. 2. num. 2.* Tabien. *v. eod. 2. quest. 6.* Angel. *cod. 4. num. 1.* (qui etiam duo posteriores cum Abb. in *c. tua. & Armill. v. apostasia. num. 8.* talem clericum deponentem habitum vocant apostatam) Soto. *l. 10. de just. quest. 5. a. 6. conclus. 1.* Qui tamen id modificat, nimirum, si beneficium requirat obsequium clericale. Sic quoque peccare mortaliter clericos majorum Ordinum carentes beneficio, cum veniant excommunicandi juxta dicta *quest. preced.* tenet Sanch. *loc. cit. num. 13.* citatis præter jam citatos Aragonio & Diaz. contra Cajet. & Bannez. quatenus prior docet, eos non peccare mortaliter, si faciant absque contemptu & contumacia. posterior, si ex signo aliquo externo adhuc dignosci possit esse clericos. Verum tamen quò ad hanc obligationem peccati gravis rectius intrare videtur limitatio allata. *qu. preced. ex Laym. & Pirh.* ea verò, quam superaddit Sanch. *l. c. 2. 18.* nimirum obligationem illam gravem deferendi habitum procedere, nisi